

De Brabantse kampen

Van de drie complexen waarin de gijzelaars in Noord-Brabant ondergebracht waren, was het Haarens Grootseminarie uit een oogpunt van behuizing het geschiktst: het had, gelijk reeds vermeld, een kleine tweehonderd slaapkamers, zodat een groot deel van de ca. achthonderd gijzelaars die er in juli '42 aankwamen, wat het slapen betrof, in kleine groepjes ondergebracht konden worden; de rest sliep op slaapzalen. Het Grootseminarie had voorts, evenals de jongenskostschool 'De Ruwenberg', binnen de omheining een grote tuin. In Gestel waren het Kleinseminarie 'Beekvliet' en 'De Ruwenberg' ten aanzien van de behuizing minder comfortabel en 'Beekvliet' had maar een kleine tuin (maar ook een sportveld). Ongemakken van deze aard werden door sommige gijzelaars hoog opgenomen, anderen tilden er licht aan. Kleine conflicten bleven niet uit; die moesten dan opgelost worden door de Nederlandse kampleiders die, met machtiging van de Duitse *Kommandanten*, intern de verantwoordelijkheid droegen voor alles wat organisatorisch geregeld moest worden.

Van die *Kommandanten* zullen wij geen bijzonderheden geven, behoudens dat wij willen opmerken dat *SS-Obersturmführer* Albert Konrad Gemmeker van juni '42 af fungeerde als *Kommandant* van het kamp 'Beekvliet' ('een slaaf, een benauwd handlangertje' volgens een der gijzelaars: 'hij kan niet eens keffen en *schnauzen*'¹) – Gemmeker werd in oktober '42 tot *Kommandant* van het *Judendurchgangslager* Westerbork benoemd en in dat verband hebben wij in hoofdstuk 7 meer over hem te schrijven. Wat de Nederlandse kampleiders aangaat: de kampleider in Haaren, prof. Goudriaan, noemden wij al; zijn functie viel weg toen de Haarens anti-verzet-gijzelaars in de periode oktober '42–januari '43 naar 'Beekvliet' overgeplaatst werden (het waren er in totaal ca. tweehonderdnegentig). In 'Beekvliet' trad eerst de kampouderste van de Indische gijzelaars, Mennes, als kampleider op, maar toen de Indische groep in oktober '42 naar 'De Ruwenberg' verdween, ging de Delftse hoogleraar prof. dr. ir. W. Schermerhorn die functie uitoefenen. Schermerhorn heeft dat meer dan een jaar lang gedaan²; hij wist, aldus een gijzelaar, 'door zijn kalmte en ernstige blijmoedigheid steeds de goede toon te vinden om het soms inzinkend geduld weer op voortreffelijk peil te brengen.'³ In

¹ R. Peereboom: *Gijzelaar in Gestel*, p. 85, 88. ² Als kampleider werd Schermerhorn terzijde gestaan door een commissie van advies, die eerst onder voorzitterschap stond van mr. J. Donner, lid van de Hoge Raad, en na diens ontslag (april '43) van prof. de Quay. ³ B. H. van der Gijzel: *St. Michielsgestel*, p. 102.